

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мария Георгиева Стоянова, член на научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност ДОЦЕНТ, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски” в ДВ бр.

52/10.07.2012 г. в професионално направление 3.1. „Социология, антропология и науки за културата“/социология/

с единствен кандидат за конкурса

д-р Мария Атанасова Фъртунова

I. Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата

1. В количествен аспект научната продукция на д-р М.Фъртунова се измерва с 16 публикации, от които 1 монография, 1 учебно помагало, 1 статия и научни доклади, публикувани в научни сборници. 4 от докладите са индивидуални. Водещ автор е на един от колективните доклади. 2 от научните сборници са издадени на английски език и 1 на руски език. Две от публикациите имат научно-приложен характер.

Наличието на учебник и монография сред публикациите на кандидатката е доказателство за нейното професионално и академично равнище.

Най-голям е броят на публикациите на кандидатката в обявения конкурс под формата на доклади на научни конференции /национални и международни/, публикувани в научни сборници у нас и в чужбина.

Представената за оценяване научна продукция свидетелства, че кандидатката е разпознаваема в страната и отчасти в чужбина чрез участия в международни конференции и проекти.

2. В качествено аспект научната продукция и дейността на кандидатката впечатляват със системност и методичност на научно-изследователската ѝ работа; с научния стил на написаните текстове; с аналитично обосноваване на изводи; с аргументирано защитените авторски тези при анализа на такива конфликтни зони в българското общество като висшето образование, пазара на труда, предприемачеството и бизнеса като цяло.

Научноизследователските търсения и достижения на участничката в конкурса в съдържателен аспект се открояват в следните три направления – висше образование, висше образование и пазар на труда и култура на предприемачеството.

По първото научноизследователско направление – висше образование, публикациите диагностицират неговото състояние, разкриват проблемни полета и очертават тенденции в близка и по-далечна перспектива. Посочват разширяващата се роля /в широчина и дълбочина/ на висшето образование в съвременното информационно общество, в съвременната динамична и кризисна икономика, наричана „икономика на знанието”. Задълбочено са анализирани проблемите на качеството на висшето образование у нас, паралелно с това са съпоставени българските и европейските акценти на качеството на висшето образование. Акцентирано е вниманието и върху привлекателността на някои от европейските университети за българските младежи, заради тяхната модернизация, висок рейтинг и ниски такси за обучение. На дневен ред са поставени и европейските предизвикателства към висшето образование в България. Разисквана е необходимостта от съществуване на национални стандарти за качествено обучение в нашите висши училища, разкрит е формализма на сега действащите университетски системи за качество на висшето образование.

Второто научноизследователско направление обхваща висшето образование и пазара на труда. В монографичния си труд авторката разкрива връзката между висшето образование и пазара на труда и акцентира върху положителните и отрицателните аспекти на това взаимодействие у нас. Поставени са акценти върху такива конфликтни зони като несъответствието между търсене и предлагане на умения и компетенции на пазара на труда (европейски измерения и практики). Коментирани са теоретични и практически подходи на задържането на отлични студенти и млади учени на българския пазар на труда. Разискван е твърде важният проблем за европейското развитие на България и необходимостта да се изучават добрите европейски практики в сферата на висшето образование и трудовия пазар, както и поставяне на въпроса да тяхното адаптиране към утвърдени положителни български образователни традиции.

Третото научноизследователско направление е култура на предприемачеството. Приложен е социологическият подход при анализа на взаимодействията между културата /на макро, на мезо и на микро равнище/ и предприемачеството като важен сегмент в структурата на съвременния бизнес. Разкрити са основните фактори, които определят културата на предприемачеството, в т.ч. организационната и информационната култура като части от културата на предприемачеството като цяло. Интерес представлява и анализа на предприемаческата етика и формите и проявата на предприемаческия етикет.

Въз основа на съдържателната характеристика на научните трудове на д-р Мария Фортунова могат да се направят някои **изводи и оценки**:

1. Кандидатката притежава способности да реализира самостоятелни авторски проучвания в областта на социологията на образованието /висшето/, предприемачеството и културата.

2. Разкритите в публикациите научно-изследователски резултати позволяват да бъдат високо оценени.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция

В представените за участие в конкурса публикации са налице **приноси** в теоретичен и практически аспект.

1. Научни приноси

Творческата продукция на участничката в конкурса обогатява теорията и практиката с диагнози, анализи, обобщени изводи, аргументирана критичност и оригиналност при съчетаване на социологическия и културологичния подход за изучаване и изследване на проблемите, намиращи се в обхвата на настоящия конкурс. Открояват се следните **научни приноси**:

Първо, при разкритите конфликтни точки между бизнеса и висшите училища и посочените от авторката възможности за преодоляването им, като например - осигуряване на необходимата социална среда за взаимодействие между образованието, науката и бизнеса; създаване на научноизследователски и производствени центрове във висшите училища с подкрепата на държавата; политики за стимулиране на инвестициите в образованието; политики за стимулиране на международното научно-техническо сътрудничество и мобилност на преподаватели и студенти и пр. (1);

Второ, при разкриване на факторната обусловеност на несъответствието на уменията и компетенциите на специалистите с висше образование и изискванията на пазара на труда и направените от авторката предложения относно: предлагането на ефективни услуги на пазара на труда за намиране на работа; инвестирането във висшето образование; идентифицирането на възникващите потребности от умения и компетенции; осигуряване на по-добра информираност за придобиването на специфични квалификации, които могат да осигурят достъп до съответната работа;

изисквания към прогнозите на бизнеса за потребностите му от специалисти с висше образование; извеждането на рисковите групи специалисти, засегнати от несъответствието на умения и компетенции и изискванията на пазара на труда, в т.ч. и хората с увреждания. (1)

Трето, при доказване съществуването на конфликтна зона, разкриваща едновременно дефицита и излишъка на професионални знания, умения и компетенции. Причинността за несъответствието между желаното и реалното състояние на трудовите способности авторката търси в очерталия се дисбаланс в структурата на икономиката у нас, разглеждан през призмата на частната и публичната собственост, функциониращите отрасли, видовете производства и териториалното им местоположение (1,12).

Четвърто, при аргументиране на необходимостта от прилагане на културален подход в предприемаческата дейност и поставяне на акценти върху значимостта на информационната култура днес за преодоляването на породените дигитални неравенства между поколенията. (2)

2. Научно-приложни приноси

Първо, свързани с проведени от кандидатката изследвания и предложени добри европейски практики за съчетаване изискванията на пазара на труда и висшето образование /кандидатката е член на екипи по два проекта финансирани от Шеста рамкова програма и от Програма ФАР и като ръководител на три проекта по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”/. (1)

Второ, свързани с пряко прилагане на резултатите от научно-изследователската работа в учебния процес. Д-р Фъртунова има разработени две учебни програми по „Култура на предприемачеството” и „Социология на културата”, по които изнася лекции в Софийския университет „Св. Климент Охридски”, факултет по „Журналистика и масови комуникации” и в Югозападния университет „Неофит Рилски”, Благоевград. Академичната активност на кандидатката също допринася за нейното успешно професионално и кариерно развитие в областта на настоящия конкурс. (2)

Трето, свързани с предложения за модернизиране на системите за качеството на висшето образование въведени във ВУ. (7, 8, 9, 15)

III. Критични бележки и препоръки

Препоръките, които правя имат по-скоро отношение към бъдещата научна работа на участничката в конкурса и в никакъв случай не подценяват постигнатите резултати. Отнасят се до следното:

1. Да продължи изследователската работа в областта на висшето образование и пазара на труда, за търсене на пътища за преодоляване на несъответствието между търсенето и предлагането на умения и компетенции на пазара на труда у нас в условия на криза.
2. Да продължи изследователската работа върху социологията на културата.
3. Да използва по-всеобхватно научно-изследователските разработки на българските учени в посочените по-горе научно-изследователски направления.

IV. Заключение

След запознаването ми с материалите, свързани с конкурса, считам, че единствената кандидатка д-р Мария Атанасова Фъртунова притежава всички качества за заемане на академичната длъжност „доцент” в област на висшето образование 3 Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата.

С убеденост препоръчвам на уважаемото Научно жури единодушно да подкрепи кандидатката за избирането ѝ за „доцент“.

Позволявам си да предложа на уважаемото Научно жури убедително да препоръча на Факултетния съвет при Философския факултет към Югозападния университет „Неофит Рилски”, Благоевград да присъди на д-р Мария Атанасова Фъртунова академичната длъжност „доцент”.

Лично аз ще гласувам „за“.

18.10.2012 г.

София

Член на журито:.....

/доц.д-р Мария Стоянова/